

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Univerzita Karlova

Posudek vedoucího práce   Diplomové práce z Historie – obecných dějin

Autor: Jan Machala

Název práce a bibliografické údaje: Kulturní zahraniční politika Československa v raném období normalizace, Praha 2021, 77 stran.

Autor posudku: PhDr. Ondřej Vojtěchovský, Ph.D.

A) Posouzení obsahu

Definice cílů práce, stanovení výzkumných otázek	dobře
Metodologie práce	dobře
Koncepce a struktura práce	dobře
Práce s prameny	velmi dobře
Schopnost analýzy, interpretace a kritického myšlení	velmi dobře
Invenčnost a původnost	velmi dobře

Pokud je potřeba, zejména v případě hodnocení „neprospěl“ doplňte hodnocení psaným komentářem:

[Klikněte sem a zadejte text.](#)

B) Posouzení formálních náležitostí

Seznam pramenů a literatury, práce s literaturou	výborně
Poznámkový aparát	výborně
Formální struktura práce	velmi dobře
Stylistická a jazyková úroveň	výborně
Přílohy (pokud jsou)	výborně

Pokud je potřeba, zejména v případě hodnocení „neprospěl“ doplňte hodnocení psaným komentářem:

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Univerzita Karlova

Klikněte sem a zadejte text.

C) Celkové zhodnocení

1) Celkové shrnutí (povinné, alespoň 500 znaků)

Tématem práce je československá kulturní prezentace v zahraničí, zejména na světových výstavách na počátku normalizace. Za metodologickou perspektivu si autor zvolil koncepty *soft power* a *nation branding*. Opírá se přitom o sekundární literaturu, která s těmito pojmy pracuje v případě velkých států a velmocí. Strukturu práce představují kapitoly věnované jednotlivým světovým výstavám a dalším mezinárodním přehlídkám v 60. letech a na počátku let sedmdesátých. Před tyto kapitoly autor zařadil úvodní přehledové kapitoly o politickém vývoji Československa od roku 1948 do počátku normalizace a o dosavadních dějinách československého, vůči zahraničí směřovaného výstavnictví. Charakter práce je spíše popisný. Hezkým jazykem autor zejména líčí obsah a dobové hodnocení československých expozic. Méně zdařilé, formulačně i obsahově, jsou úvodní kapitoly. Značným zjednodušením trpí zejména kapitola o politickém vývoji, která v celkovém výkladovém rámci působí nadbytečně.

Za největší, ovšem dosti zásadní slabinu práce považuji nedostatečné zdůvodnění zvolené metodologické perspektivy a také absenci badatelských otázek. Užití pojmů *soft power* a *nation branding* měl dle mého soudu autor více přizpůsobit pro československý kontext. V případě Československa pochopitelně nepřicházelo v úvahu kombinovat *soft power* s *hard power*, jak tomu bylo a je v případě velmocí. Její funkce tak byla v zásadě odlišná než v případě Sovětského svazu nebo USA. Autorovi by bezpochyby pro přesvědčivější zdůvodnění jeho přístupu prospělo užití také konceptu menších aktérů ve studené válce. Autor se mohl pokusit rozvést motivy československé zahraniční kulturní politiky a nastínit komplementaritu i protichůdnost československých státních a národních zájmů se zájmy Československa jakožto člena tzv. socialistického společenství. Z něho totiž jednak vyplývala „internacionální povinnost“ socialistického státu účastnit se vytváření pozitivního obrazu tohoto společenství v čele se SSSR, jednak v jeho rámci Československo implicitně soutěžilo o prestiž s ostatními menšími evropskými socialistickými zeměmi. Kromě toho se však v zahraniční kulturní politice odrážely i užší státní zájmy a Československo ve své

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

sebe prezentaci nutně kombinovalo vyzdvihování předností socialistického zřízení s tradičními, nacionálně specifickými motivy.

Práci bohužel schází jasná formulace badatelských otázek. Vytyčené cíle směřují jen k popsání expozic. Není pak zřejmé, proč práce, která se má zabývat počátkem normalizace, se rozsáhle věnuje také výstavám uskutečněným v 60. letech. Autorovi jsem doporučoval, aby sledoval kontinuitu a diskontinuitu v prezentaci ČSSR po potlačení reformního procesu a nástupu normalizace. Otázka měla znít, nakolik normalizační režim vědomě či nevědomě navazoval na předchozí koncepce, zda se snažil formulovat koncepci novou a jak v tom byl úspěšný. Druhotnou otázkou bylo, jak se na této změně podepsaly personální změny v souvislosti s čistkami.

I když autor explicitně takto svůj cíl nedefinoval, došel dle mého soudu přesto k zajímavým zjištěním. Ve svém výkladu ukazuje, že již v 60. letech došlo od futuristicky koncipované expozice v Bruselu v roce 1958 ve scénáři dalších přehlídek ke zřejmému posunu spíše ke zdůrazňování historických tradic a národních specifík svědčících o staleté kulturní vyspělosti a „pokrokovosti“ československého lidu. Počínající normalizace na této koncepci kritizovala, že rezignuje na zdůraznění socialistického charakteru země a na její současnost. Jak se však ukázalo na přehlídkách z počátku 70. let i na scénáři neuskutečněné výstavy v Paříži, nedokázali kritici představit ani prosadit žádnou nosnou alternativu kromě velmi formálně a neživotně působících proklamací a propagandistických hesel. Domnívám se, pokud by autor sledoval kulturní prezentaci ČSSR v zahraničí i v dalších letech normalizace a na jiných fórech, došel by k poznatku, že i normalizační režim v zásadě nadále pokračoval především v propagaci apolitické kulturní sféry, jako byla například tvorba českých hudebních skladatelů 19. a první poloviny 20. století v podání českých hudebních těles nebo užití umění.

Autor korektně pracoval se sekundární literaturou, zejména pak s dobovými články a monografiemi. Primární prameny představovaly fondy archivu ministerstva zahraničí a národního archivu. Možná mohla práce více poodhalit zákulisí přípravy československých expozic, na kterých se podílely významné osobnosti kulturního života, a interakci těchto umělců s kulturně politickým stranicko-státním aparátem. J. Machala měl toto v úmyslu, bohužel však dodatečný archivní výzkum zkomplikovala a takřka znemožnila koronavirová krize.

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Práci nicméně považuji za solidní, s ohledem na průběh obhajoby bych doporučoval hodnotit ji známkou dobře až velmi dobře, přičemž upřednostňuji lepší hodnocení.

2) Případně navrhovaná témata či otázky k obhajobě

1. Vysvětlíte koncepci mezinárodní kulturní prezentace ČSSR a jakými procházela změnami mezi lety 1958 až 1971.

3) Závěrečné doporučení

Práci **doporučuji** k obhajobě a navrhuji hodnotit známkou **velmi dobře**

V Jeně, dne 15. ledna 2021

PhDr. Ondřej Vojtěchovský, PhD.